

DOSSIERNo.: *09 283*

NAAM: *H. Kool in Lening, Z. Amerik.*

Uit		In		Uit		In		Uit		In	
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
<i>17/4</i>	<i>B</i>	<i>20/5</i>									
<i>19/11</i>	<i>B</i>	<i>22/11</i>									
<i>20/12 '47</i>	<i>B</i>	<i>5/1-48</i>									
<i>5/1-48</i>	<i>KB</i>	<i>—</i>									
<i>—</i>	<i>B</i>	<i>17/1-48</i>									
<i>15/1</i>	<i>I</i>	<i>20/1-48</i>									
<i>20/1-48</i>	<i>4</i>	<i>20/1-48</i>									
<i>13/4</i>	<i>4</i>	<i>14/4</i>									
<i>10/5</i>	<i>Pis</i>	<i>15/5</i>									
<i>29/6</i>	<i>P-B</i>	<i>5.3/7</i>									
<i>20/1 '49</i>	<i>B</i>	<i>26/1</i>									
<i>29/5-52</i>	<i>Dis</i>	<i>29/5</i>									
30 SEP. 1953	<i>Dis</i>	<i>ULI. 1953</i>									
27 JAN. 1958	<i>Dis</i>	30 JAN. 1958									
18 JAN 1955	<i>Dis</i>	28 JAN. 1965									

MINUTENBLAD

DOSSIER No.

283

NAAM: Nieuw Nederland in Koninkrijk Zuid Amerika.

1

Opggevraagd van AED i.v.m. arrestatie „Sanches“ in Suriname.
Degezonden aan B VIII (met net 20), waeruit
enige stukken naar 283 moeten worden overgebracht.
notitie aldaar: 1/11/49 B III^a

2

Gp. en.
B VIII 21/11.

3

Longrien i.v.m. enige aanv. van H. d. A. l. Pau. H/ 74199/Op. 30.1.58
n.m.b. doorgegeven of lomm. 1 d. enige. (l.m.v. Ant. h. p. 199
H/ 11/1/1. id.

LIJST MET CARTOTHEEKGEGEVENS, VOORKOMENDE IN DIT DOSSIER

Onderstaande gegevens komen voor in de centrale cartotheek. Men wordt verzocht onmiddellijk nieuwe of verbeterde gegevens die tot identificatie kunnen strekken aan de Documentatie op te geven.

Dossier Nr Naam

Naam :	Naam :
In stuk :	In stuk :
Adres :	Adres :
Nat. :	Nat. :
Geb. : te :	Geb. : te :
Beroep :	Beroep :
Inf. :	Inf. :
Zie :	Zie :
Naam :	Naam :
In stuk :	In stuk :
Adres :	Adres :
Nat. :	Nat. :
Geb. : te :	Geb. : te :
Beroep :	Beroep :
Inf. :	Inf. :
Zie :	Zie :
Naam :	Naam :
In stuk :	In stuk :
Adres :	Adres :
Nat. :	Nat. :
Geb. : te :	Geb. : te :
Beroep :	Beroep :
Inf. :	Inf. :
Zie :	Zie :

N.B. Identiteitspapieren (paspoort, geboorte of huwelijksacte, photo, handschrift, etc.) moeten gezamenlijk in een enveloppe worden gesloten en aan dit formulier aangehecht.

INLICHTINGDIENST
AMSTERDAM

No. ID. 3463-1/47.

Uw brief:
B.X.15200 dd.16.5.1947

Onderwerp:
Actie CPN.-West-Indië.

Bijlagen:
GEHEIM.

BUREAU B	
Nr.:	
Datum:	13-10-47

Volgno:
13 OCT. 1947
ACD/22067

11 October 1947

e.o. 9159
suide 22/9 bij B
e.o. 9159
Rapporten stree
11-10-47 retour a.e.d.
I 6
3^a
OPGELEGD
19/6 to

In antwoord op Uw bovenaangehaalde brief en Uw rappèlschrijven dd. 7 dezer, wordt bericht, dat het dezerzijds niet is mogen gelukken aanwijzingen te verkrijgen, die wijzen in de richting van de door U geuite suggesties.

VERZONDEN AAN: Hfd. C.V.D., Haag.

F.2.

13/10/47

Aan

№	B
Datum	12-6-47

Volgno.	
30 MEI 1947	
ACD/16737.	

BERICHT: Inlichtingen Nieuw Nederland in Zonnig Zuid Amerika.

R A P P O R T
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Origineel
15798

Naar aanleiding van een schrijven Bureau Centrale Veiligheidsdienst te 's- Gravenhage d.d. 16 Mei 1947, Nº. BX. 15198, betreffende inlichtingen Nieuw Nederland in Zonnig Zuid Amerika, heb ik rapporteur Nº. 3 de eer UEdelGestrenge beleefd het navolgende te rapporteren.

Uit een door mij rapporteur ingesteld onderzoek is gebleken dat te Tilburg geen Willemsen woonachtig is, die verbonden is aan voornoemde stichting of deze stichting zou steunen.

Wel is uit mijn onderzoek bekend geworden dat te Eindhoven woonachtig is een zekere WILMSEN, van beroep banketbakker, deze zou finantiëel welgesteld zijn en zou te Eindhoven een afdelingsgroep hebben willen vormen, om naar Suriname te emigreren.

Alhier is niets bekend waaruit zou kunnen blijken, dat voornoemde stichting wordt tegengewerkt door leden van de C.P.N..

Ook omtrent de leden van het bestuur is hier niets bekend.

J. de VRIES, (Surinamer) verbonden aan genoemde stichting als rechtskundig adviseur, was voorheen woonachtig 2e Jan Steenstraat. Nº. 74, 2 hoog, te Amsterdam. Het is echter niet bekend of hij aan genoemd adres nog woonachtig is.

SANCHEZ (Medisch Annelist) wonende te Utrecht is eveneens verbonden aan genoemde stichting, zijn adres is echter niet bekend.

HAMWIJK, secretaris-Penningmeester van genoemde stichting Noord afdeling Amsterdam, is woonachtig te Amsterdam. Hij voert de redactie van het verenigingsorgaan " Nieuw Nederland Post ".

Door mij rapporteur kan hieraan worden toegevoegd dat uit genoemde stichting is gegroeid een vereniging Zuid-Noord, doch volgens mij bekend geworden geruchten zou ongeveer 6 maanden geleden de vereniging Noord zich weer van het Zuiden hebben gescheiden.

De leider te Tilburg is niet meer Antes, de stichter van genoemde stichting, doch dit is thans een zekere SCHLAPPIE, wonende te Hilvarenbeek Markt. A. 246.

TILBURG, 28 MEI 1947.

De Rapporteur Nº.3.

Aan
den Heer Commissaris van Politie

te
T I L B U R G

Inlichtingendienst.

GENEELM.

**HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT**

Markis
UTRECHT, den 27 Mei 19 47.

LrA./Nr 507 '47.

Bijlagen:

Bericht op schrijven No. B.X. 15199,
van 16-5-1947.

Onderwerp: De Vries Santes en W. Hanwijk.

Volgn ^o OPGELEGD
28 MEI 1947
ACD/16639

In antwoord op Uw bovenaangehaald schrijven doe ik U hierbij een desbetreffend rapport toekomen, naar de inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De wnd. Hoofd-Commissaris van Politie,

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	30-5-47

Handwritten signature

(R. W. v. Eijk).

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
'S-GRAVENHAGE.

A/14-507 '47.

R A P P O R T .

Naar aanleiding van het schrijven van de Centrale Veiligheidsdienst, no. BX 15199, dd. 16-5-1947, betreffende emigratieplannen van een zekere De Vries Santes en W. Hamwijk, kan het navolgende worden gerapporteerd:

De naam "De Vries Santes" is onjuist. Hiermede wordt bedoeld: SANCHES, Simon Everardus Hendrik, geb. te Ambarawa 9-8-1915, medisch analist, gehuwd met Cornelia Reijnen, geb. te 's-Gravenhage 16-7-1914, won. Oltmansstraat 3te Utrecht. (Surinamer).

Volgens het bevolkingsregister te Utrecht is hij marineverpleger op wachtgeld.

De vier personen, die een reis naar Suriname zouden maken, zijn: De Vries uit Amsterdam, bovengenoemde Sanches, Van Helderer uit Tilburg en Amelsfoort, eveneens uit Tilburg.

Volgens betrouwbare mededelingen, is het niet doorgaan van deze reis gelegen in het navolgende feit:

De 4 bovengenoemde heren, waren indertijd gezamenlijk lid van de Emigratievereniging "Nieuw Nederland in Zonnig Zuid-Amerika". De vereniging was toen nog landelijk. Teneinde de emigratiemogelijkheden in Suriname te onderzoeken, werd door de Centrale Raad van "Nieuw Nederland in Zonnig Zuid-Amerika" besloten om deze vier heren, op kosten van de vereniging, naar Suriname te laten gaan, om daarna gebruik te maken van de ervaringen aldaar door hen opgedaan. Een en ander geschiedde in overleg met een zekere Dr. Snellen, een ambtenaar van een zeker ministerie, waarschijnlijk dat van Overzeese Gebiedsdelen.

Deze besprekingen verliepen echter niet naar wens van enige leden. De 4 afgevaardigden waren het niet met elkander eens en naar verluidt zouden van Helderer en Amelsfoort zich ten koste van de twee anderen bij Dr. Snellen op de voorgrond geschoven hebben.

Hoe het ook zij, er werd door Dr. Snellen slechts aan van Helderer en Amelsfoort een z.g. "urgentieverklaring" afgegeven, hetgeen vermoedelijk bedoeld is om voorrang te hebben bij de inscheping. Aan de Vries en Sanches werd deze verklaring geweigerd.

Daar de leden, ook die van boven de rivieren, toentertijd nog tevens hun vertrouwen hadden gesteld in De Vries en vooral ook in Sanches, die als inheems Surinamer uitstekend met de toestanden aldaar op de hoogte kon worden geacht, ontstond er wrijving en het resultaat was, dat geen der vier personen tot op heden werd uitgezonden.

Mede door deze oorzaak kwam er een scheuring in de "Vereniging Nieuw Nederland in Zonnig Zuid-Amerika". In Noord-Brabant bleef de vereniging onder dezelfde naam voortbestaan. Boven de rivieren werd een vereniging opgericht, genaamd "Nieuw Nederland in oprichting". Daaruit werd later gevormd de vereniging "De Emigrant", met zetel in Amsterdam en afdelingen o.a. te Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht.

De vereniging "De Emigrant" heeft echter Suriname als emigratie mogelijkheid laten vallen. Haar leden en bestuur zijn eenstemmig van oordeel, dat Suriname ten ene male voor Europeanen ongeschikt is. Bovendien zegt het bestuur, dat vestiging in Suriname, geen emigratie is, daar dit in feite slechts verplaatsing is in een ander "Nederlands" gebiedsdeel.

Hieruit volgt, dat er voor Sanches, fel propagandist voor "zijn land en volk", geen plaats is in "De Emigrant". Temeer, daar Sanches door bepaalde handelingen o.a. door tegen beter weten in emigratie naar Suriname als een schoonschijnende zaak voor te stellen, het aanvankelijk vertrouwen van zijn medeleden had teleurgesteld.

Bovendien schijnt de hierboven genoemde Dr. Snellen geen vertrouwen in Sanches te hebben. Het bestuur van "De Emigrant", dat Dr. Snellen als een bekwame en integere figuur beschouwt, ziet in de weigering van de urgentieverklaring een wenk om zich van Sanches te distancieren.

Sanches is echter voorzitter van de vereniging "Nederland-Suriname", welke vereniging ook ontstaan is uit de scheuring tussen het Noordelijk en Zuidelijke ledental van de vereniging "Nieuw Nederland in Zonnig Zuid-Amerika". Hiervan zouden 10 leden het voornemen hebben om binnenkort naar Suriname te emigreren.

De bestuursleden van "De Emigrant", zijn geen communisten. Integendeel, een hanner redenen om te emigreren is wel, om het communisme, d.w.z. een oorlog met Rusland, te ontlopen. Het zijn in hoofdzaak Rooms-Katholieken.

Gezien het bovenstaande wordt het onmogelijk geacht, dat communisten de reis naar Suriname door de 4 genoemde personen te ondernemen, zouden dwarsbomen.

Utrecht, 27 Mei 1947.

H. van H...

BX 15200

GEHEIM

*Ant 4 22067
a.w. 14/10*

7 October

37/11/47
OPGELEGD

7.

III

IIIc 2

Rappel

Hiermede moge ik U mijn schrijven no BX 15200 dd. 16 Mei 1947 in herinnering brengen, waarbij ik U verzocht mij te willen doen inlichten omtrent mogelijke actie der C.P.N. in West-Indië.

Met speedige beantwoording zult U mij zeer verplichten.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
namens deze:

Aan de Heer Hoofdcommissaris van Politie
te
Amsterdam.

U.

L.L. van Laere.

Handwritten initials

16 Mei

7

B.X. 15200.

GEHEIM.

0/207

R. MN.3

Actie C.P.N.

22067

UITGEBOKT

Ik moge U verzoeken mij te willen doen berichten of U iets bekend is van bij de C.P.N. bestaande plannen om in West-Indië te geraken tot oprichting van een communistische partij, dan wel het doen emigreren van partijgenoten naar deze streken, zulks mogelijk naar aanleiding van besprekingen van G.WAGENAAR tijdens diens bezoek aan West-Indië. Zoals U bekend zal zijn, wordt voor emigratie naar Suriname o.a. propaganda gevoerd door de Stichting "Nieuw Nederland in Zonnig Zuid Amerika". Volgens een hier ontvangen mededeling zou de C.P.N. deze stichting tegenwerken.

Uw berichten dienaangaande zie ik met belangstelling tegemoet.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

J.G. Crabbendam.

Aan:
De Heer Hoofdcommissaris van Politie
te
AMSTERDAM.

Handwritten note: 22067/13.10.47

oll: *Handwritten initials*

1639

W. Vries

16 Mei

7.

B.X.15199

GEHEIM.

UITGEBOEKT

R. RD.3

07/201

De Vries Santes en W.Hamwijk.

Volgens een ontvangen mededeling zouden 4 personen, waaronder zekere De Vries Santes, wonende te Utrecht, Altmansstraat 3, tel.21677, naar Suriname gaan. Het doel van de reis zou zijn "Tropenhandel en uitvoer van landbouwproducten."

Ook zekere W.Hamwijk wordt genoemd als een van bovenvermelde vier personen. Het is mogelijk, dat deze personen in relatie staan met de stichting "Nieuw Nederland in zonnig Zuid-Amerika". Vermoedelijk zijn De Vries Santes en Hamwijk niet extremistisch georiënteerd en mogelijk worden zij, bij hun emigratieplannen, van communistische zijde, dwars gezeten.

Ik moge U verzoeken hiernaar een onderzoek te willen doen instellen en mij met het resultaat in kennis te doen stellen.

De Heer Hoofdcommissaris van Politie
9 UTRECHT.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
namens deze:

Coll.:

J.G.Crabbendam.

OK 203

15 October

6.

N. 3393.

1.

22.

SECRET.

*Afz. van Kol. Eindhoven
Dome g. van Rotterdam Noord Buren B*

Vergadering Stichting "Nieuw Nederland in Koninkrijk Zuid-Amerika".

Hierbij heb ik de eer U afschrift aan te bieden van een verslag van een op 26 September 1946 te Utrecht gehouden openbare vergadering van de Stichting "Nieuw Nederland in Koninkrijk Zuid-Amerika", naar den inhoud waarvan ik nogte verwijzen.

HET HOOFD VAN HET CENTRALEN
VEILIGHEIDSDIENST

Voor zeken,
De Luit. Kolonel,

o/l.

Verzonden aan:

- De H. C. van Politie te Amsterdam
- " " " " Rotterdam
- " " " " Den Haag
- " " " " Groningen.

Ug.

L. L. van Laere.

G E H E I M.

Verslag van een op 24 September 1946, in het gebouw "Liber-tas", Drift 13 te Utrecht, gehouden openbare vergadering van de Stichting "Nieuw Nederland in Zonnig Zuid Amerika".

Bij den aanvang van de vergadering, welke door ongeveer 150 personen werd bezocht, werd begonnen met het ophalen van een bedrag van f.0.50 per persoon, dit in verband met het feit, dat men geen toegangsgelden had mogen heffen.

Vervolgens sprak G. ANTES, journalist, wonende te Tilburg, de vergadering toe. Hij betoogde o.m.:

"Nederland heeft op het oogenblik een overbevolking, aangezien het met 10 millioen menschen bevolkt is, waardoor er binnenkort weer een tijd zal komen, van een te veel aan arbeidskrachten en wij dus weer in werkloosheid zullen vervallen. Wij zoeken dus een land, dat niet zoo dicht bevolkt is; b.v. Brazilië, dat even groot is als Europa, bezit nog geen 60 millioen inwoners. Dat is per K.M.² 1 mensch.

Veel menschen in Nederland hebben reeds de aandacht gevestigd op Zuid-Afrika of Australië. Daar is echter veel risico aan verbonden, o.a. de dure reiskosten. Wij zoeken dus een ander land, waarheen wij kunnen emigreeren, maar wij ontvangen niet veel steun van de Nederlandsche Regeering. Wanneer wij emigreren willen, komen wij terecht bij de "Stichting Landverhuizing Nederland", Kortenaerkade 10 te 's-Gravenhage, maar indien wij daar voor inlichtingen komen, krijgen wij geen positief antwoord. Wij zoeken dus een land, waar toekomst voor ons ligt; de Vereenigde Staten hebben de toekomst, maar Zuid-Amerika krijgt de toekomst. In Zuid-Amerika ligt ook nog een deel Nederlandsch gebied, n.l. Nederlandsch Guyana. Dit is 4 1/2 maal zoo groot als Nederland en heeft ongeveer evenveel inwoners als de stad Utrecht (+ 180.000). Er is een tropisch klimaat. Langs de kust is er een kleistreek, die uitstekend geschikt zou zijn voor boerenbedrijven. In 20 jaar tijd is daar geen mest noodig geweest. Daar achter krijgen we de zandvlakten, de savannah's, waar de Indianen wonen en daarachter komen de oerwouden met de Boschnegers. De groote steden zijn Nieuw-Nickérie, Coronie en Paramaribo. Deze laatste stad heeft 60.000 inwoners. Ook zijn er veel rivieren o.a. de Moengo-rivier met de Amerikaansche nederzetting Moengo, welke zeer bekend is door zijn bauxiet en de Copename rivier in welk gebied goud en ijzererts worden gevonden. Gedurende de oorlogsjaren hebben de Geallieerden 50% van de opbrengst van het bauxiet uit Suriname gebruikt voor hun vliegtuigindustrie. De ontginning van het bauxietgebied is in handen van een Noorsch-Nederlandsche Maatschappij. De naam Guyana heeft echter in Nederland een slechten naam, hetgeen ook al komt, doordat de Franschen hun Guyana als strafkolonie gebruikten. Ook meent men dat het klimaat niet erg gunstig is, maar niets is minder waar, het is zelfs beter dan in Nederlandsch Oost-Indië. Suriname is het laatste land geweest, waar in 1863 de slavernij werd afgeschaft. Er was echter in Suriname een tekort aan werkkrachten. Allereerst haalde men de Chineezzen, maar na afloop van het contract gingen deze een eigen bedrijf vestigen, voornamelijk handel.

Vervolgens kwamen er Britsch-Indiërs en ook deze gingen na afloop van hun contract voor zich zelf beginnen, voornamelijk in het boerenbedrijf. Hierna ging men het met de Javanen probeeren, hiervan zijn er momenteel nog 25.000 in Suriname. Reeds in 1845 hebben 380 Nederlanders onder leiding van een dominee, zich in Suriname gevestigd, maar door gebrek aan de noodige hulpmiddelen en het juiste inzicht, is deze immigratie mislukt. Op 't oogenblik is de sinaasappel één van de voornaamste exportartikelen van Suriname. Men kan echter niet voldoende exporteeren, wegens het gebrek aan Nederlandsche koelschepen. Ook hout is een voornaam exportartikel. Het hout uit Zweden en Finland is wel goedkoop, maar leent zich uitsluitend voor huizenbouw, terwijl het hout uit Suriname (o.a. teakhout) speciaal voor meubelfabrieken bestemd is, zoodat men zeker in de houtindustrie succes zal hebben. Ook is er een gebied waar men pijp-aarde vindt, wat o.a. geschikt is voor keramische industrie. Zoo ziet men dat er vele mogelijkheden zijn, die men echter alleen kan bereiken met hard werken. Suriname heeft altijd bij onze Regeering achter gestaan, thans wil Suriname een eigen bestuur. Onlangs is de petitie aangeboden. De K.N.S.M. heeft het monopolie op de verbinding met Suriname. Deze overtocht is echter nogal kostbaar, n.l. f.450.--, maar wij zullen pogingen in het werk stellen, om deze verlaagd te krijgen tot f.200.--. Wij zullen er groepsgewijze heengaan en zullen er coöperatief werken. De taal die er gesproken wordt, is Nederlandsch, Engelsch en Taki-taki (een mengelmoes van negertalen).

Na de pauze nam Antes opnieuw het woord. Hij deelde het publiek het volgende mede:

"Ik heb gezien, dat er in de zaal politie aanwezig is en dat deze zitten te schrijven. Ik vermoed, dat zij een verslag maken over datgene, dat door mij besproken wordt. Ik ben door eenige rechercheurs gehoord en ik vermoed, dat ik een proces zal krijgen. In Tilburg hebben zij het mij ook lastig gemaakt, maar ik beur hier niet zwaar aan. Ondanks alle tegenwerking, ook van den Heer Hartland, Directeur van de Stichting Landverhuizing Nederland, die optreedt voor den Minister van Sociale Zaken, gaan wij verder. In de Tweede Kamer zitten nog eenige heeren, die met ons werk sympathiseeren".

Weder terugkomende op het onderwerp zijner rede, vervolgde hij:

"De verhalen, die men dikwijls hoort over het niet kunnen werken van blanken in de tropen, is absoluut onjuist. De heer Cellier, die onlangs uit Suriname terugkeerde, heeft ons hierover ingelicht. De heer Cellier woont op een groote boerderij in Suriname "Nieuw Bron". Het klimaat is warmer dan in Nederland, dus zal men zijn dagtaak anders moeten indeelen. Men zal daar 's morgens om 6 uur moeten beginnen en 's middags tusschen 1 en 3 uur niet werken, terwijl het van den aard der werkzaamheden afhangt, of men na 3 uur nog zal werken. Wij zullen dus met machting van de Nederlandsche Regeering naar Nederlandsch Guyana kunnen emigreeren.

Wij zullen eerst eenige menschen uitzenden, die voor ons kunnen gaan verkennen en die bij hun terugkomst ons de noodige inlichtingen kunnen verschaffen. Het geld dat wij mee kunnen nemen, is + f.1000.-. Onze vereeniging telt reeds verschillende plaatselijke afdeelingen, o.a. Tilburg (de grootste met 55 leden), Amsterdam, Eindhoven, Breda en men is bezig een plaatselijke afdeeling in Utrecht op te richten. Het bestuur bestaat momenteel uit 3 bestuursleden en zal worden uitgebreid met 4 commissarissen. Er bestaan in Nederland momenteel 2 bladen, welke U de noodige inlichtingen over Suriname kunnen geven, n.l. "Nieuw Suriname", verkrijgbaar Galerij 14 te Amsterdam en "Suriname en Curaçao", verkrijgbaar 2e Jan Steenstraat 74 te Amsterdam. Deze bladen kosten f.2.- per kwartaal. De vereeniging "Nieuw Nederland" heeft momenteel als maandblad "Welvaart en Vrede", prijs f.1.50 per jaar. Er komt echter een nieuw contactblad "Werkberichten", waarvan de prijs zal worden f.2.- per half jaar. Men zal er de eerste 5 jaar coöperatief moeten werken en men zal uitbetaald worden met z.g. werkbonnen. Een normale werker zal 3 werkbonnen ontvangen, een vakman 4, een specialist 5 en een dokter of tandarts 5 werkbonnen per dag. In Nederland heeft men f.4000.- à f.5000.- nodig voor een huis te koop. In Suriname f.1000.- à f.1200.-, indien men het dan zelf bouwt. Men moet bij binnenkomst van Suriname f.500.- garantie storten".

Hierna kwam de Vries aan het woord: de Heer de Vries is een Surinamer van geboorte en is werkzaam als onderwijzer. Hij juichte het initiatief van de Stichting Nieuw Nederland in Zon- nig Zuid-Amerika toe, en hoopte dat veel Nederlanders zich in Suriname zouden vestigen, aangezien men in Suriname veel goede werkkrachten kon gebruiken. Na afloop was er gelegenheid om zich als lid op te geven, waarbij men f.5.- contributie moest storten.

15 October 6.

N. 3191.

N.

Tl.

S.H.H.H.H.

Vergadering Stichting "Nieuw Nederland in Noord-Amerika".

Hierbij heb ik de voor UWZ bedoelde afzending aan te bieden van een verslag van een op 26 September 1945 te Utrecht gehouden openbare vergadering van de Stichting "Nieuw Nederland in Noord-Amerika", naar den inhoud waarvan ik nogte verwijzen.

HET HOOFD VAN DEN CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Voor de
De Indiv. Kabinet,
v.l.

Verzonden aan:
K.B. van Nis. van Binnenl. Zaken
" " " Justitie
Bouff G.H. III B
Den Haag, 15 Oct. 1945, in de Prov. Utrecht.

L.L. van Loon.

Inlichtingendienst

**HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT**

GEHEIM.

Handwritten: B 3393
UTRECHT, den 8 October 19 46.

Lr. C/1A 947.

*O.9. Stichting Nieuw Nederland
in Loning R. Conrath*

Bijlagen: _____

Bericht op schrijven No. _____

van _____

Onderwerp: Stichting Nieuw Nederland.

Hiermede heb ik de eer U te doen toekomen een afschrift van een rapport en een afschrift van een verslag van een openbare vergadering van de Stichting Nieuw Nederland, gehouden te Utrecht op 26 September 1946, naar den inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De wnd. Hoofd-Commissaris van Politie,

Wm

Handwritten signatures and initials: R. v. Eijk, Wm, etc.

(R. v. Eijk).

Aan den Heer Hoofd van den
Centralen Veiligheidsdienst,
Javastraat 63,
's-GRAVENHAGE.

Handwritten notes and stamps:
Binnen 2
14/10/46
VERZICHT
Par. 12

B 3393

26 September 1946.

Bij den aanvang van de vergadering, waarbij + 150 personen aanwezig waren, werd begonnen met het ophalen van een bijdrage ad. f.0.50 per persoon, aangezien men geen entree had mogen heffen.

Hierna begon de heer Antes zijn rede, waarin hij o.m. zei ^I "Nederland heeft op het oogenblik een overbevolking, aangezien het met 10 miljoen menschen bevolkt is, waardoor er binnenkort weer een tijd zal komen, van een teveel aan arbeidskrachten en wij dus weer in werkeloosheid zullen vervallen. Wij zoeken dus een land, dat niet zoo dicht bevolkt is; b.v. Brazilië, dat even groot is als Europa, bezit nog geen 60 miljoen inwoners. Dat is per K.M.² 1 mensch.

Veel menschen in Nederland hebben reeds de aandacht gevestigd op Zuid-Afrika of Australië. Daar is echter veel risico aan verbonden, o.a. de dure reiskosten. Wij zoeken dus een ander land, waarheen wij kunnen emigreeren, maar wij ontvangen niet veel steun van de Nederlandsche Regeering. Wanneer wij emigreren willen, komen wij terecht bij de "Stichting Landverhuizing Nederland", Kortenaerkade 10 te 's-Gravenhage, maar indien wij daar voor inlichtingen komen, krijgen wij geen positief antwoord.. Wij zoeken dus een land, waar toekomst voor ons ligt; de Vereenigde Staten hebben de toekomst, maar Zuid-Amerika krijgt de toekomst. In Zuid-Amerika ligt ook nog een deel Nederlandsch gebied, n.l. Nederlandsch Guyana. Dit is 4½ maal zoo groot als Nederland en heeft ongeveer evenveel inwoners als de stad Utrecht (+ 180.000). Er is een tropisch klimaat. Langs de kust is er een kleistrook, ~~dat~~ uitstekend geschikt zou zijn voor boerenbedrijven. In 20 jaar tijd is daar geen mest noodig geweest. Daar achter krijgen we de zandvlakten, de savannah's, waar de Indianen wonen en daarachter komen de oerwouden met de Boschnegers. De groote steden zijn Nieuw-Nickérie, Coronie en Paramaribo. Deze laatste stad heeft 60.000 inwoners. Ook zijn er veel rivieren o.a. de Moengo-rivier met de Amerikaanse nederzetting Moengo, welke zeer bekend is door zijn bauxiet en de Copename rivier in welk gebied goud en ijzererts worden gevonden. Gedurende de oorlogsjaren hebben de Geallieerden 60% van de opbrengst van het bauxiet uit Suriname gebruikt voor hun vliegtuigindustrie. De ontginning van het bauxietgebied is in handen van een Noorsch-Nederlandsche Maatschappij. De naam Guyana heeft echter in Nederland een slechten naam, hetgeen ook al komt, doordat de Franschen hun Guyana als strafkolonie gebruikte. Ook meent men dat het klimaat niet erg gunstig is, maar niets is minder waar, het is zelfs beter dan in Nederlandsch Oost-Indië. Suriname is het laatste land geweest, waar in 1863 de slavernij werd afgeschaft. Er was echter in Suriname een tekort aan werkkrachten. Allereerst haalde men de Chineezzen, maar na afloop van het contract gingen deze een eigen bedrijf vestigen, voornamelijk handel. Vervolgens kwamen er Britsch-Indiërs en ook deze gingen na afloop van hun contract voor ~~hun eigen~~ ^{hun} beginnen, voornamelijk in het boerenbedrijf. Hierna ging men het met de Javanen probeeren, hiervan zijn er momenteel nog 25.000 in Suriname. Reeds in 1845 hebben 380 Nederlanders onder leiding van een dominee, zich in Suriname gevestigd, maar door gebrek aan de noodige hulpmiddelen en het juiste inzicht, is deze imigratie mislukt. Op 't oogenblik is de sinaasappel één van de voornaamste exportartikelen van Suriname. Men kan echter niet voldoende exporteeren, wegens het gebrek aan Nederlandsche koelschepen. Ook hout is een voornaam exportartikel. Het hout uit Zweden en Finland is wel goedkooper, maar leent zich uitsluitend voor huizenbouw, terwijl het hout uit Suriname (o.a. teakhout) speciaal voor meubelfabrieken bestemd is, zoodat men zeker in de houtindustrie succes zal hebben. Ook is er een gebied waar men pijp-aarde vindt, wat o.a. geschikt is voor keramische industrie. Zoo ziet men dat er vele mogelijkheden zijn, die men echter alleen kan bereiken met hand te werken. Suriname heeft altijd bij onze Regeering achter gestaan, thans wil Suriname een eigen bestuur. Onlangs is de petitie aangeboden. De K.N.S.M. heeft het monopolie op de verbinding met Suriname. Deze overtocht is echter nogal kostbaar, nl. f.450.--, maar wij zullen pogingen in het werk stellen, om deze verlaagd te krijgen tot f.200.--. Wij zullen er groepsgewijze heengaan en zullen er coöperatief werken. De taal die er gesproken wordt,

is Nederlandsch, Engelsch en Taki-taki (een mengelmoes van negertalen)] N

Na de pauze, waarin verschillende brochures te koop werden aangeboden, vervolgde de heer Antes zijn rede.

II "De verhalen, die men dikwijls hoort over het niet kunnen werken van blanken in de tropen, is absoluut onjuist. De heer Cellier, die onlangs uit Suriname terugkeerde, heeft ons hierover ingelicht. De heer Cellier woont op een groote boerderij in Suriname "Nieuw Bron". Het klimaat is warmer dan in Nederland, dus zal men zijn dagtaak anders moeten indeelen. Men zal daar 's morgens om 6 uur moeten beginnen en 's middags tusschen 1 en 3 uur niet werken, terwijl het van den aard der werkzaamheden afhangt, of men na 3 uur nog zal werken. Wij zullen dus met machtiging van de Nederlandsche Regeering naar Nederlandsch Guyana kunnen emigreeren. Wij zullen eerst eenige menschen uitzenden, die voor ons kunnen gaan verkennen en die bij hun terugkomst ons de noodige inlichtingen kunnen verschaffen. Het geld dat wij mee kunnen nemen, is + f.1000.--. Onze vereeniging telt reeds verschillende plaatselijke afdeelingen, o.a. Tilburg (de grootste met 55 leden), Amsterdam, Eindhoven, Breda en men is bezig een plaatselijke afdeeling in Utrecht op te richten. Het bestuur bestaat momenteel uit 3 bestuursleden en zal worden uitgebreid met 4 commissarissen. Er bestaan in Nederland momenteel 2 bladen, welke III de noodige inlichtingen over Suriname kunnen geven, nl. "Nieuw Suriname", verkrijgbaar Galerij 14 te Amsterdam en "Suriname en Curaçao", verkrijgbaar 2e Jan Steenstraat 74 te Amsterdam. Deze bladen kosten f.2.-- per kwartaal. De vereeniging "Nieuw Nederland" heeft momenteel als maandblad "Welvaart en Vrede", prijs f.1.50 per jaar. Er komt echter een nieuw contactblad "Werkberichten", waarvan de prijs zal worden f.2.-- per half jaar. Men zal er de eerste 5 jaar coöperatief moeten werken en men zal uitbetaald worden met z.g. werkbonden. Een normale werker zal 3 werkbonden ontvangen, een vakman 4, een specialist 5 en een dokter of tandarts 6 werkbonden per dag. In Nederland heeft men f.4000.-- à f.5000.-- nodig voor een huis te koop. In Suriname f.1000.-- à f.1200.--, indien met het dan zelf bouwt. Men moet bij binnenkomst van Suriname f.500.-- garantie storten. *W*

Hierna kwam de ~~Heer~~ de Vries aan het woord: de Heer de Vries is een Surinamer van geboorte en is werkzaam als onderwijzer. Hij juichte het initiatief van de Stichting "Nieuw Nederland" toe, en hoopte dat veel Nederlanders zich in Suriname zouden vestigen, aangezien men in Suriname veel goede werkkrachten kon gebruiken. Na afloop hiervan was er gelegenheid om zich als lid op te geven, ~~door middel van storting van f.5.--.~~ *was bij men*

 [contributie moet storten]

L in Johnny thuis. Amerika

3 339/3

R A P P O R T .

De Brigadier van Politie J.N.LIGTERINGEN en de agent van politie 1e klasse H.J.STEFFENS rapporteeren het navolgende:

Naar aanleiding van een advertentie in het Utrechtsch Nieuwsblad dd. 24 September 1946 houdende mededeeling dat in het gebouw "LIBERTAS" gevestigd Drift 13 alhier, op Donderdag 26 September 1946 een openbare vergadering zou worden belegd van de Stichting Nieuw Nederland over emigratie naar Zuid-Amerika hebben wij, rapporteurs, ons na bekomen opdracht op vermoeden dat hier een overtreding plaats vond van de Landverhuizers Wet naar bedoelde vergadering gegeven ter controleering.

Bij onze aankomst aldaar, bleken reeds ongeveer 140 bezoekers in een zaal aanwezig te zijn, waarop een ons onbekend persoon om stilte verzocht en de mededeeling deed, dat het verboden was aan de deur een toegangsprijs te laten betalen. Aangezien voor het houden van een vergadering onkosten worden gemaakt, verzocht hij het aanwezige publiek per persoon f.0.50 te storten ter bestrijding van die onkosten.

De ons vergezellende juffrouw J.J.PETERSEN, nam van het onderwerp, besproken op die vergadering, een stenografisch verslag op, welk verslag vertaald hierbij wordt overgelegd.

Gedurende de pauze die om 21.45 uur aanving, hoorden wij den spreker van deze avond, die desgevraagd aan ons opgaf genaamd te zijn:

GERARDUS JOHANNES ANTES, geboren te Amoerang (N.O.I.), journalist, wonende te Tilburg Groenstraat 136, die als volgt verklaarde:

"Ik ben als promotor aangesteld voor de "Stichting Nieuw Nederland" en ben belast met de propaganda voor deze Stichting. Door mij zijn verschillende plaatsen in Nederland bezocht en zijn door mij afdelingen van deze Stichting opgericht. Dit is de tweede maal dat ik in Utrecht als promotor-propagandist optreed. De medebestuurders genaamd Mr. J.C. de Miranda, wonende te Paramaribo en M.M.Berkelmans, wonende te Tilburg Bredascheweg 100, treden in deze regeland op. Ik ontvang voor mijn werk geen salaris, maar houd van de entree-gelden mijn reis- en verblijfkosten af. Het is mij toegezegd dat ik in de toekomst een salaris zou ontvangen van f.200.-- per maand, plus reis- en verblijfkosten. Het geld wat over is wordt gestort in de kas van de "Stichting Nieuw Nederland". Onze Stichting telt thans 150 leden in Nederland."

Na de pauze nam Antes opnieuw het woord en deelde het publiek het volgende mede:

"Ik heb gezien, dat er in de zaal politie aanwezig is en dat deze zitten te schrijven. Ik vermoed, dat zij een verslag maken over datgene wat door mij besproken is. Ik ben door eenige rechercheurs gehoord en ik vermoed dat ik een proces zal krijgen. In Tilburg hebben zij het mij ook lastig gemaakt, maar ik beur hier niet zwaar aan. Ondanks alle tegenwerking ook van den heer Hartland, Directeur van de Stichting Landverhuizing Nederland, die optreedt voor den Minister van Sociale Zaken, gaan wij verder. In de Tweede Kamer zitten nog eenige heeren, die met ons welk sympathiseeren." Blijkens bijgaand verslag moesten de nieuwe leden een bedrag van f.5.-- storten als inleggeld om te kunnen toetreden tot de genoemde Stichting. Verder moesten zij f.1.-- per maand betalen als contributie voor het lidmaatschap van genoemde Stichting. De gestorte f.5.-- zal worden aangewend voor het uitzenden van een commissie naar Suriname ter bestudeering van de mogelijkheden voor emigratie.

Indien

Indien de gegevens door Antes. voornoemd, verstrekt juist zijn, zal het geld, gestort door de nieuwe leden, worden aangewend voor salariering van hem. Immers, het ledental is te gering, om een bezoldigd promotor-propagandist te kunnen salarieren.

Bij dit rapport worden overgelegd een maandblad genaamd "Welvaart en Vrede", een propangandaboekje met het opschrift "Nieuw Nederland in zonnig Zuid-Amerika" en de advertentie in de aanhef van dit rapport genoemd.

Het spreken over emigratie naar Nederlandsche Koloniën is bij de Landverhuizerswet niet strafbaar gesteld, zoodat geen proces-verbaal wordt opgemaakt.

Dit rapport op afgelegden ambtseed gesloten op 7 October 1946 te Utrecht.